

Preparem amb el Papa els camins del Senyor.

Exhortació pastoral després de la visita de Benet XVI

MONS. LLUÍS MARTÍNEZ SISTACH, cardenal-arquebisbe de Barcelona.

Caminem a la llum del Senyor

Amb joia hem viscut la visita apostòlica del Sant Pare Benet XVI a Barcelona els dies 6 i 7 del mes de novembre d'aquest any. Ha estat un autèntic do de Déu. El Papa ha visitat la nostra Església de Barcelona i ens ha manifestat el seu afecte i la seva sol·licitud pastoral per totes i cadascuna de les Esglésies locals. Al peu de l'avió que el retornava a Roma, em va dir que s'emportava un record inoblidable d'aquesta visita. Nosaltres també en conservem un record inoblidable.

Us escric aquestes reflexions amb el cor ple d'alegria per aquest importantíssim esdeveniment que hem viscut, com no dubto que també vosaltres estimats diocesans l'experimenteu, participant d'aquella alegria que, com ens diu el Sant Pare, va experimentar ell mateix en “dedicar el temple de la Sagrada Família, obra del genial arquitecte Antoni Gaudí –lloança a Déu feta de pedra- i de visitar l'Obra del Nen Déu, iniciativa que posa de manifest que la caritat és el distintiu de la condició cristiana”

Les reflexions que segueixen volen ser la continuació de l'exhortació pastoral titulada *Comencem amb el*

Papa un nou curs, que vaig publicar el 24 de setembre d'aquest any, festa de la Mare de Déu de la Mercè, patrona de la nostra Arxidiòcesi. Us deia que “la visita del Sant Pare l'emmarquem en la vida eclesial diocesana, ben disposats a ser confirmats en la fe pel successor de Pere, a acollir el seu missatge per a portar-lo a la pràctica i a créixer en la catolicitat d'aquell que viu la sol·licitud per totes les Esglésies».

Aquest és l'objectiu d'aquesta nova exhortació pastoral. Som en el temps d'Advent, en el començament d'un nou any litúrgic. El profeta Isaïes ens convida a «preparar els camins del Senyor» i en el fragment de la seva profecia llegit en el primer diumenge d'Advent diu: «Casa de Jacob, veniu, caminem a la llum del Senyor» (*Is 2, 1-5*). Amb la llum del missatge del successor de Pere volem seguir els camins del Senyor.

Durant la preparació de la visita del Sant Pare hem pregat molt perquè la presència i les paraules del Papa donessin molts fruits espirituals i pastorals per a la nostra Església de Barcelona i per totes les diòcesis catalanes, amb les quals treballem de forma conjunta. Ara, després de la felix realització de l'esdeveniment, el

nostre objectiu és assegurar els fruits d'aquesta visita. En especial per intensificar, amb una renovada il·lusió, la nostra fidelitat a Déu i a l'Església. Estimem més el Sant Pare i valorem el seu ministeri de successor de Pere, creixem en l'amor a Déu i als germans i treballem amb generositat en l'evangelització de la nostra societat, especialment en aquells àmbits que podem considerar com especialment necessitats de les paraules i del testimoni dels cristians.

Per això, si abans de la visita us demanava el suport de les vostres oracions i la reflexió, en grups o individualment, del text de les *Set Catequesis* que es van difondre dins i fora de l'arxidiòcesi, ara us demano que continueu aquesta tasca espiritual i de reflexió però, naturalment, a partir de les paraules que ens ha dirigit a tots el Sant Pare. Per facilitar aquesta tasca l'Arxidiòcesi ha editat un opuscle que recull totes les intervencions del Papa a Santiago i a Barcelona. Espero que pugui ser un instrument útil de treball per facilitar el coneixement, la reflexió i l'aplicació dels ensenyaments de Benet XVI.

Alhora, al final d'aquesta exhortació, s'inclouen unes pautes per a suscitar i canalitzar la reflexió personal o comunitària sobre els missatges que ens ha deixat el Papa. Confio aquest treball a tots els diocesans, i en especial als consells diocesans –el Presbiteral i el Consell Pastoral Diocesà– i també als consells pastorals arxiprestals i parroquials, així com als grups de diverses institucions i moviments eclesials. Aquest treball pastoral convé que es

faci amb un esperit de conversió i amb la voluntat de ser cadascú de nosaltres i cada comunitat i institució eclesial més fidels a Déu, a l'Església i amb el propòsit d'estimar més el Senyor i els germans, especialment els pobres i necessitats.

És desitjable que el resultat d'aquestes reflexions el vulgueu fer arribar a la Secretaria General de l'Arquebisbat, perquè seran reflexions que ens ajudaran a prendre algunes decisions relatives a la pastoral diocesana i també ens seran molt útils a l'hora d'establir els objectius del proper Pla Pastoral Diocesà, que, com va passar amb l'anterior, desitjo que sigui fruit de les aportacions de tota la diòcesi.

El nostre agraïment al Sant Pare

Abans de proposar alguns punts de reflexió sobre els missatges del Sant Pare, perquè ens esforcem a assimilar-los per tal de progressar en la nostra vida cristiana i en els nostres compromisos com a cristians, desitjo expressar, en nom de tota l'Església de Barcelona, la nostra emotiva gratitud al Sant Pare per haver-nos honrat amb la seva visita, per haver-nos animat en el compliment de la nostra missió com a Església, per haver-nos donat ànim i il·lusió per a no desanimar-nos davant les dificultats i per haver-nos ajudat a adquirir una major consciència de ser una Església local en comunió amb l'Església universal, estesa des d'Orient a Occident.

Pel que fa als fruits d'aquesta visita, en la meva anterior exhortació

pastoral deia que un dels fruits de les visites apostòliques “consisteix a adonar-nos que cadascuna de les Esglésies locals mereix ser destinatària de l’interès del Papa. Cadascuna de les Esglésies diocesanes és un santuari vivent, una assemblea de persones que en la confessió de la fe fan visible la presència de Crist enmig dels homes (cf. *Lumen gentium*, 26)”. En la nostra Església de Barcelona, hi és present i hi actua tota l’Església de Crist una, santa, catòlica i apostòlica. Estimar la nostra arxidiòcesi és estimar l’Església de Crist. Per això desitjo agrair-vos a tots el treball que feu amb la pregària i l’acció, amb els vostres compromisos en les comunitats i en la societat; tot això és una manifestació del vostre amor a l’Església que com a mare ens ha engendrat a la vida de fills i filles de Déu i alimenta aquesta nova vida amb la Paraula i els sacraments.

Estimar la nostra arxidiòcesi és estimar l’Església de Crist.

Us convido a pregar per la persona de Benet XVI i pel seu ministeri al servei de l’Església i del món, com a expressió de la nostra gratitud. Al final de la visita, en acomiadar-me del Sant Pare, li vaig dir que el portàvem constantment en el nostre cor i en la nostra pregària i li vaig demanar que ens tingués sempre en el seu cor i en la seva pregària. Li vaig reiterar el nostre agraïment en-

viant-li una carta i ell, en una trobada posterior al Vaticà, amb motiu de la reunió especial del Col·legi cardenalici, va tenir la delicadesa de mencionar aquesta carta i expressar de nou la seva satisfacció pel desenvolupament de la visita.

Crec que hem d’agrair al Papa de manera especial la valoració que ha fet de la nostra història de Catalunya, de la nostra llengua, de la nostra cultura, de la nostra riquesa espiritual, fent referència als exemples de santedat especialment a partir del segle XIX: «Una plèiade de sants i de fundadors, de màrtirs i de poetes cristians. Història de santedat, de creació artística i poètica, nascudes de la fe, que avui recollim i presentem com a ofrena a Déu en aquesta Eucaristia». Com a continuadors d’aquesta història, i per fer-nos-en dignes, ens hem d’animar els uns als altres per avançar en el nostre camí cristià, tant personal com comunitari, perquè aquest dinamisme de santedat, de testimoniatge creient i de servei a la nostra societat es revitalitzi i s’intensifiqui. Aquesta és la nostra primera i fonamental vocació.

En la meva recent estada a Roma, a més del Sant Pare, nombrosos cardenals, arquebisbes i bisbes m’han elogiat el desenvolupament de la visita. No ho dic per caure en l’auto-complaença, sinó com a expressió de la nostra gratitud a tots els qui han col·laborat amb la seva pregària, amb el seu treball i amb les seves aportacions al feliç desenvolupament de la visita. Reitero aquí la gratitud que vaig expressar, juntament amb els membres del Consell Episcopal, en acabar la visita apostòlica. Ara ens

resta la tasca d'assegurar que els fruits estiguin a l'altura del bon desenvolupament de la visita. Vol contribuir a assolir-ho una breu antologia sobre alguns dels punts més destacats del magisteri que ens ha deixat Benet XVI.

Hem d'agrair al Papa de manera especial la valoració que ha fet de la nostra història de Catalunya, de la nostra llengua, de la nostra cultura, de la nostra riquesa espiritual.

Déu, amic de l'home, amic de la vida

Escoltant les paraules del Sant Pare Benet XVI a Santiago i a Barcelona, es pot afirmar que el tema central ha estat el de Déu. És ben conegut que la primera prioritat del Papa en el seu pontificat és portar els homes d'avui a l'accés a Déu. El tema de Déu és d'una importància cabdal en les nostres societats de l'occident europeu, en les quals un gran nombre de persones viu com si Déu no existís, amb totes les conseqüències negatives i doloroses que això té per al bé de les persones i de la societat.

Dedicar aquesta majestuosa i bellíssima basílica de la Sagrada Família a Déu enmig de la ciutat cosmopolita de Barcelona és d'alguna manera oferir una presència de Déu i de l'Església no amagada sinó ben visible d'arreu de la ciutat. Avui és molt necessari facilitar espais reservats al diàleg entre Déu i els homes, per al culte litúrgic i per a la lloança a Déu.

Benet XVI ens ha dit que "és una tragèdia que a Europa, sobretot al segle XIX, s'afirmés i divulgés la convicció que Déu és l'antagonista de l'home i l'enemic de la seva llibertat. Amb això es volia enfosquir la veritable fe bíblica en Déu". Avui a casa nostra hi ha persones que pensen que Déu és l'antagonista de l'home i l'enemic de la seva llibertat. La dedicació d'aquesta Basílica en una època en què l'home pretén edificar la seva vida d'esquena a Déu, com si ja no tingués res a dir-li, resulta un fet de gran significat.

Des de Santiago de Compostel·la, lloc de tanta significació per a la història del cristianisme i per a la història del continent europeu, el Papa Benet, que va voler portar el nom pontifici del patró d'Europa, ha dit que «és necessari que Déu torni a ressonar joiosament sobre els cels d'Europa; que la seva paraula santa no es pronuncii mai en va; que no es perverteixi fent-la servir per a fins que li són impropis. Cal que es pronuncii santament».

Benet XVI afirma que "Déu és l'origen del nostre ésser i fonament i cim de la nostra llibertat, no el

seu oponent”. Davant d’aquesta veritat, el Papa es fa unes preguntes atesa la realitat d’indiferència religiosa que es respira a Europa: “Com es fundarà a si mateix l’home mortal i com es reconciliarà amb si mateix l’home pecador? Com és possible que s’hagi fet silenci públic sobre la realitat primera i essencial de la vida humana?”

El Papa ens diu que “Europa ha d’obrir-se a Déu, sortir a trobar-lo sense por, treballar amb la seva gràcia per aquella dignitat de l’home que havien descobert les millors tradicions”. El Sant Pare Benet recordava a aquesta Europa tan oblidadissa les seves arrels cristianes: Déu és amic dels homes i ens invita a ser amics seus. Gaudí, amb la seva obra plena de bellesa, d’exaltació de la naturalesa creada per Déu i rica de simbologia religiosa, “ens mostra que Déu és la veritable mesura de l’home”. I el secret de l’autèntica originalitat d’aquest meravellós temple, que ha encisat el món, rau, com deia Gaudí, a tornar a l’origen que és Déu. Com afirma el mateix Sant Pare, l’arquitecte de la Sagrada Família, obrint el seu esperit a Déu, ha estat capaç de crear en aquesta ciutat de Barcelona un espai de bellesa, de fe i d’esperança que porta l’home a la trobada amb qui és la Veritat i la Bellesa mateixa.

Déu és amic dels homes i ens invita a ser amics seus.

La glòria de Déu i la glòria de l’home

El Sant Pare, en els seus missatges, ha tractat també d’aquest altre tema ben actual: l’home com a tal i l’home en la seva relació amb Déu. L’home, amb la seva intel·ligència i amb les seves obres, està cridat a donar glòria a Déu. Com tenien sentit aquestes afirmacions davant *el miracle arquitectònic* de la Sagrada Família! «En un humil i joiós acte de fe, aixequem una immensa mola de matèria, fruit de la natura i d’un incommensurable esforç de la intel·ligència humana, constructora d’aquesta obra d’art. Ella és un signe visible del Déu invisible, a la glòria del qual s’alcen aquestes torres, sagetes que apunten a l’absolut de la llum i d’Aquell que és la Llum, l’Alçada i la Bellesa mateixa». La glòria de Déu és també la glòria de l’home. I, negativament, l’ocàs de Déu és també l’ocàs de l’home.

«En aquest recinte, Gaudí va voler unir la inspiració que li arribava dels tres grans llibres en els quals s’alimentava com a home, com a creient i com a arquitecte: el llibre de la natura, el llibre de la Sagrada Escriptura i el llibre de la Litúrgia». Hi ha una harmonia entre aquests tres llibres, perquè és el mateix Déu el qui crea i el qui salva. Benet XVI ens parla de la “Cristologia de la Paraula” i ens diu que “podem contemplar així la profunda unitat en Crist entre creació i nova creació i de tota la història de la salvació” (*Verbum Domini*, exhortació postsinodal sobre la Paraula de Déu, de 30 de setembre de 2010, 13).

L'arquitecte de Déu, com es considerava Gaudí, «va introduir pedres, arbres i vida humana dins del temple, perquè tota la creació convergis en la lloança divina, però a la vegada va treure els retaules fora, per posar davant els homes el misteri de Déu, revelat en el naixement, passió, mort i resurrecció de Jesucrist». Com Gaudí, el Papa diu que podem comparar el cosmos a un *llibre* –això deia Galileo Galilei– i considerar-lo com l'obra d'un Autor que s'expressa mitjançant la *simfonia* de la creació. Jesús és el centre de la creació i de la història perquè en Ell s'uneixen sense confusió l'Author i la seva obra (cf. id.). El Papa, a la Sagrada Família, ens va dir que així «va fer una cosa que és una de les tasques més importants d'avui: superar l'escissió entre consciència humana i consciència cristiana, entre existència en aquest món temporal i obertura a la vida eterna, entre bellesa de les coses i Déu com a Bellesa [...] Gaudí, amb la seva obra, ens mostra que Déu és la veritable mesura de l'home. Que el secret de l'autèntica originalitat rau, com deia ell, a tornar a l'origen que és Déu».

Gaudí, amb la seva obra, ens mostra que Déu és la veritable mesura de l'home. Que el secret de l'autèntica originalitat rau, com deia ell, a tornar a l'origen que és Déu.

Ja sant Ireneu de Lió, al segle II de l'era cristiana, deia que la glòria de Déu és l'home vivent: «*Gloria Dei homo vivens*». Si a la Sagrada Família el Papa ens va convidar a unir-nos a la glorificació de Déu davant aquell *Càntic de les criatures* en pedra i en llum, a la plaça de l'Obradoiro va unir a la *glòria de Déu* la *glòria de l'home*, perquè la causa de Déu i la causa de l'home són inseparables: «Aquest Déu i aquest home són els qui s'han manifestat concretament i històricament en Crist». «Deixeu-me que proclamï des d'aquí la glòria de l'home, que adverteixi de les amenaces a la seva dignitat per l'espoliació dels seus valors i riquesa originaris, per la marginació o la mort infligides als més febles i pobres».

«No es pot donar culte a Déu –afegia el Papa– sense vetllar per l'home, el seu fill, i no se serveix l'home sense preguntar-se per qui és el seu Pare i respondre-li la pregunta per Ell. L'Europa de la ciència i de les tecnologies, l'Europa de la civilització i de la cultura ha de ser alhora l'Europa oberta a la transcendència i a la fraternitat amb altres continents, al Déu viu i veritable des de l'home viu i veritable. Això és el que l'Església vol aportar a Europa: vetllar per Déu i vetllar per l'home, des de la comprensió que se'ns ofereix de tots dos en Jesucrist.» Aquest és un gran objectiu que el Papa ens demana que perseguim com una tasca de cada cristià i de les nostres comunitats i institucions d'Església. És una feina engrescadora. Demana la participació de tots els qui estimem Déu, l'Església i els germans. Per assolir-ho, la construcció de l'ex-

terior de la Sagrada Família que s'està fent pot ser com una *paràbola* per dur a terme aquesta proposta que ens ha ofert Benet XVI. Ens cal un esperit de fe i d'esperança; ens cal un treball constructiu ben solidari i complementari, fent-nos costat els uns als altres. I per a aquest treball tots som necessaris.

Ens cal un esperit de fe i d'esperança; ens cal un treball constructiu ben solidari i complementari, fent-nos costat els uns als altres.

Un espai de fe, de bellesa i d'esperança

Tant la bellesa esplendorosa del temple de la Sagrada Família com les paraules del Papa ens porten de ple al diàleg entre la fe i la cultura, i més en concret, ens condueixen a considerar la bellesa i l'art com una via d'accés a Déu. El Papa, en l'homilia de la dedicació de la basílica, ens va recordar els vincles entre «l'existència en aquest món temporal i l'obertura a la vida eterna, entre la bellesa de les coses i Déu com a bellesa».

En la mateixa homilia va fer una bella definició de la màxima obra de Gaudí en dir-nos que va saber mostrar això al món «no amb paraules sinó amb pedres, traços, plànols i

cims. I és que la bellesa és la gran necessitat de l'home, és l'arrel de la qual brolla el tronc de la nostra pau i els fruits de la nostra esperança. La bellesa és també reveladora de Déu perquè, com Ell, l'obra bella és pura gratuïtat, convida a la llibertat i arrenca de l'egoisme».

El Papa, davant la Sagrada Família, va contemplar una obra que per la seva bellesa és un signe de Déu. Ja com a teòleg, Benet XVI ha manifestat sempre un especial interès per reflexionar sobre la bellesa com a camí d'accés a Déu. En rebre el 21 de novembre de 2009 un nombros grup d'artistes –pintors, escultors, poetes, músics i actors– en el marc majestuós de la Capella Sixtina, el Papa Benet XVI va recordar que dos dels seus predecessors, Pau VI i Joan Pau II, cercaren la reconciliació entre l'Església i el món de l'art. Joan Pau II va publicar una *Carta als artistes*. Benet XVI, en el discurs que els va adreçar, va dir que tota forma d'art és una via d'accés a la realitat de Déu i de l'home. És més, l'art té una funció reveladora: per la seva mateixa naturalesa és una crida al Misteri. L'art no només il·lustra, en el pla estètic, les dades de la fe. L'art és, en si mateix, un veritable *lloc teològic*. Com a teòleg molt sensible a la cultura, Benet XVI vol reforçar el diàleg amb els ambients artístics. Per a ell, la recerca de Déu és el fonament de tota veritable cultura i obrir un nou camí de diàleg amb els artistes és quelcom essencial. L'Església sempre ha tingut una gran estima envers l'art. No es tracta de buscar cap aliança estratègica per tornar a una suposada *edat d'or* de les relacions entre la fe

i l'art, sinó de promoure un art que obre els ulls del cor i de l'esperit als homes d'avui.

L'art no només il·lustra, en el pla estètic, les dades de la fe. L'art és, en si mateix, un veritable lloc teològic.

Cap al final de la seva homília a la Sagrada Família, el Papa ens va fer aquesta confidència: «En contemplar admirat aquest recinte sant de sorprenent bellesa, amb tanta història de fe, demano a Déu que en aquesta terra catalana es multipliquin i consolidin nous testimonis de santedat, que prestin al món el gran servei que l'Església pot i ha de prestar a la humanitat: ser icona de la bellesa divina, crida ardent de caritat, via perquè el món cregui en Aquell que Déu ha enviat (cf. Jn 6,29)».

D'aquesta manera, com ens va dir el Papa en acomiadar-se la tarda del 7 de novembre, podrem treballar per mostrar al món la fecunditat de la fe cristiana, «en la qual s'agermanen veritat i bellesa, i que contribueix a través de la caritat i de la bellesa del misteri de Déu a crear una societat més digna de l'home. En efecte, la bellesa, la santedat i l'amor de Déu porten l'home a viure en el món amb esperança».

Encara que la cultura actual del nostre occident europeu és poc sen-

sible a la transcendència, l'home creat a imatge i semblança de Déu cerca el sentit de la vida i sovint es planteja interrogants que transcendeixen l'espai i el temps, creat com és per a l'eternitat. La basílica de la Sagrada Família atreu perquè la *nova arquitectura* que Gaudí inicià descansa damunt d'allò que l'esperit humà cerca amb insistència: la proporció, l'harmonia, en definitiva, la bellesa. Es pot dir que és una cartografia del sagrat, un gran mapa obert on el món pot llegir les grans preguntes de la vida, de l'origen i del fi, del cel i de la terra.

Antoni Gaudí sabia que la bellesa té un poder provocador i atrau cap a la bondat i la veritat. Sabia que la seva obra invitava i conduïa a la fe, que rere les pedres de la Sagrada Família es manifestava una eloqüència que parlava de l'infinit. Es pot afirmar que aquest temple originalíssim és també com un *atri dels gentils* per a moltíssimes persones que encara no estan dintre de l'Església.

La missió de l'Església és transparentar el Crist

En els seus viatges, la primera al·locució del Papa sol donar el sentit i la intenció de la seva visita. Per això, en arribar a Santiago, va dir el Papa: «En el més íntim del seu ésser l'home està sempre en camí, està a la recerca de la veritat. L'Església participa d'aquest anhel profund de l'ésser humà i ella mateixa es posa en camí, acompanyant l'home que anhela la plenitud del seu propi ésser. Al mateix temps, l'Església duu a terme el seu propi camí interior,

aquell que la condueix, a través de la fe, l'esperança i l'amor, a fer-se transparentia de Crist per al món. Aquesta és la seva missió i aquest és el seu camí: ser cada vegada més, enmig dels homes, presència de Crist, 'a qui Déu ha fet per a nosaltres saviesa, justícia, santificació i redempció' (1 Co 1,30). Per això, també jo m'he posat en camí per confirmar en la fe els meus germans (cf. Lc 22,32)».

La missió de l'Església consisteix a anunciar Jesucrist, ja que l'Església existeix per evangelitzar. El Papa en l'homilia de la dedicació de la Sagrada Família ens ha dit que "l'Església no té consistència per si mateixa; està cridada a ser signe i instrument de Crist, en pura docilitat a la seva autoritat i en total servei al seu mandat". Hauríem de parlar menys de l'Església i centrar l'atenció més en Jesucrist. El mateix Benet XVI, a l'inici de la seva encíclica *Déu és amor*, ens ha dit que "no es comença a ser cristià per una decisió ètica o una gran idea, sinó per la trobada amb un esdeveniment, amb una Persona, que dóna un nou horitzó a la vida" (Núm. 1). Aquesta persona és Jesucrist.

La missió de l'Església consisteix a anunciar Jesucrist, ja que l'Església existeix per evangelitzar.

El camí de l'Església passa per la creu, expressió suprema de l'amor. «Creu i amor, creu i llum han estat sinònims en la nostra història –va dir el Papa a la plaça de l'Obradoiro– perquè Crist es va deixar clavar a la creu per donar-nos el suprem testimoni del seu amor, per convidar-nos al perdó i a la reconciliació, per ensenyar-nos a vèncer el mal amb el bé.»

L'evangelització amb la vida i les paraules

Aquest Déu que ha de ressonar sobre els cels d'Europa, «cal –va afegir Benet XVI– que el percebem així en la vida de cada dia, en el silenci del treball, en l'amor fratern i en les dificultats que els anys comporten». Cal coherència entre la nostra fe i la nostra vida. Això és el que demanen els homes i les dones del nostre temps. Avui es valoren més els testimonis que no pas els mestres. Tanmateix, el testimoniatge de la fe demana també que amb les paraules explicitem el perquè de la nostra vida cristiana. Ho va dir molt clarament Pau VI afirmant que "el més esplèndid testimoniatge es revelarà a la llarga impotent, si no queda aclarit, justificat i explicitat per un anunci clar i inequívoc del Senyor Jesús" (*Evangelii nuntiandi*, 22).

En la Carta Pastoral *Anuncieu a tothom l'Evangelí*, de 24 de setembre de 2009, he demanat que tota la diòcesi sigui missionera i evangelitzadora. Avui tenim el repte de l'evangelització per tal d'anunciar la vida i el missatge de Jesucrist. Anunciant amb la paraula i el testimoni de la pròpia vida Jesucrist Déu i home,

estem realitzant el que el Papa ens ha dit que és “el gran treball”, que consisteix a “mostrar a tots que Déu és Déu de pau i no de violència, de llibertat i no de coacció, de concòrdia i no de discòrdia”. Així podrem donar un testimoniatge cristià al nostre món «amb alegria, coherència i senzillesa, a casa, a la feina i en el compromís com a ciutadans». Perquè «no hi ha major tresor que puguem oferir als nostres contemporanis».

Benet XVI ens exhorta “a tots els cristians a reviuire la trobada personal i comunitària amb Crist, Paraula de la Vida que s’ha fet visible, i a ser els seus anunciadors per tal que el do de la vida eterna s’estengui per tot el món. Participar en la vida de Déu és l’alegria completa i comunicar aquesta alegria és un do i un treball imprescindible per a l’Església”. El Papa ens diu que “no hi ha prioritat més gran que aquesta: obrir de nou a l’home d’avui l’accés a Déu, al Déu que ens parla i ens comunica el seu amor perquè tinguem vida abundant” (*Verbum Domini*, 2).

Amb la dedicació del temple de la Sagrada Família presidida pel Sant Pare, el món ha fixat els seus ulls no només en l’exterior de la basílica, sinó també en el seu interior. I ha quedat meravellat. La seva bellesa i la seva riquíssima simbologia bíblica, teològica, litúrgica i catequètica es posen al servei de l’evangelització i de la catequesi. Gaudí ho va projectar profèticament ara fa 128 anys. Ell sabia que aixecava quelcom singular per la seva profunditat, per la seva capacitat d’emocionar i per la seva possibilitat de parlar amb regis-

tres plàstics arquitectònicament innovadors i espiritualment densos.

Davant dels milions de persones que anualment visiten aquesta obra hom es pot preguntar: ¿Què els impulsa a conèixer l’obra d’aquest místic cristià, quan moltes semblen persones religiosament indiferents i moltes altres ni tan sols cristianes? ¿Aquest interès per la Sagrada Família no deu ser signe d’una petició d’espiritualitat i de recerca de Déu? Penso que hem d’aprofitar les celebracions del culte litúrgic amb tota la seva bellesa i la realitat *única* de la basílica, com he indicat abans, per evangelitzar i catequitzar aquells que amb interès entren en el seu interior per poder assaborir anticipadament d’alguna manera la bellesa, la joia i la pau de la Jerusalem celestial.

La família de Natzaret i les famílies cristianes

En la seva homilia a la Sagrada Família, el Papa va donar mostres de conèixer profundament la història espiritual del gran temple de Gaudí: l’associació de devots de Sant Josep, creada per Josep M. Bocabella i pel mercedari pare Rodríguez, recolzada des del primer moment per sant Josep Manyanet, gran apòstol de la devoció a la Sagrada Família. Va citar, a l’hora de l’*Àngelus*, un sacerdot diocesà desconegut per molts, que va ser amic i com un germà per a Gaudí, mossèn Gil Parés, capellà del temple en la seva etapa inicial, que va ser qui, alertat perquè el mestre no arribava a la Sagrada Família, el va buscar afanyosament en diferents llocs, fins que el va tro-

bar, ja moribund, a l'hospital de la Santa Creu, l'*Hospital dels pobres*, allà on Gaudí havia dit que volia morir un dia.

A l'*Angelus*, el Papa va reafirmar «la dignitat i el valor primordial del matrimoni i la família, esperança de la humanitat, en la qual la vida humana troba acollida, des de la seva concepció al seu declivi natural». I en l'homilia de la missa de la dedicació havia advocat «per adequades mesures econòmiques i socials perquè la dona trobi a la llar i a la feina la seva plena realització; perquè l'home i la dona que contrauen matrimoni i formen una família siguin decididament recolzats per l'Estat; perquè es defensi la vida dels fills com a sagrada i inviolable des del moment de la seva concepció; perquè la natalitat sigui dignificada, valorada i recolzada jurídicament, socialment i legislativament. Per això, l'Església s'oposa a totes les formes de negació de la vida humana i dóna suport a tot el que promogui l'ordre natural en l'àmbit de la institució familiar».

El matrimoni és l'íntima comunitat de vida i d'amor entre un home i una dona oberta a la vida. La família, fonamentada en el matrimoni, és una autèntica *església domèstica* on els seus membres donen culte i lloança a Déu en els seus cors compartint la vida i l'amor. És, també, la primera escola per a la formació dels fills en la fe, les virtuts humanes i cristianes i el compromís social. Amb raó el Concili Vaticà II ha pogut dir que “el benestar de la persona i de la societat humana i cristiana està estretament lligat amb una si-

tuació feliç de la comunitat conjugal i familiar” (*Gaudium et spes*, 47).

Benet XVI ens va regalar a la basílica de la Sagrada Família un missatge que considero que en bellesa teològica i moral està a l'alçada de la bellesa del temple d'Antoni Gaudí. Convé que el mantinguem en la nostra memòria i en el nostre esperit. El Papa, passant de la família a la comunitat de l'Església, afegia que «ens ha ensenyat que tota l'Església, escoltant i complint la seva Paraula, es converteix en la seva Família». Molt hem d'aprendre d'aquesta visió de l'Església. Però de l'Església el Papa Benet XVI no dubtava a passar a la societat sencera fent una proposta, no pas una imposició: «I, encara més, ens ha encomanat ser llavor de fraternitat que, sembrada en els cors, encoratgi l'esperança». El Papa sap que l'esperança és una gran necessitat de la nostra humanitat actual.

La solidaritat, afectiva i efectiva, amb els petits i els pobres

Enmig de la crisi econòmica que estem vivint en el món i també en el nostre país, amb conseqüències tan negatives i doloroses per a moltes persones i famílies, el Papa va dir: «Jo voldria convidar Espanya i Europa a edificar el seu present i projectar el seu futur des de la veritat autèntica de l'home, des de la llibertat que respecta aquesta veritat i mai la fereix, i des de la justícia per a tots, començant pels més pobres i desvalguts. Una Espanya i una Europa no només preocupades de les necessitats materials dels homes, sinó també de les morals i socials,

de les espirituals i religioses, perquè totes elles són exigències genuïnes de l'únic home i només així es treballa eficaçment, íntegra i fecunda pel seu bé».

El Papa va voler felicitar i agrair als catòlics del nostre país «la generositat amb què sostenen tantes institucions de caritat i de promoció humana. No deixeu de mantenir aquestes obres que beneficien tota la societat, l'eficàcia de les quals s'ha posat de manifest de manera especial en l'actual crisi econòmica, així com en ocasió de les greus calamitats naturals que han afectat diversos països».

En les paraules pronunciades abans del rès de l'*Angelus*, el Papa es va referir al Gaudí solidari, que va dissenyar i va finançar amb els seus propis estalvis la creació d'una escola per als fills dels paletes i per als nens de les famílies més humils del barri, «llavors un suburbi marginat de Barcelona. Feia així realitat la convicció que expressava amb aquestes paraules: 'Els pobres sempre han de trobar acollida en el temple, que és la caritat cristiana'».

Però va ser en la visita de la tarda del 7 de novembre a l'Obra social diocesana del «Nen Déu» on va ser més palesa la proximitat paternal del Papa a les famílies amb fills afectats per la síndrome de Down o altres discapacitats. En aquest acte va aparèixer el cor ple de bondat, d'afecte i de consol del Papa teòleg i intel·lectual. Va convidar a tots –ja que la seva presència en aquesta institució volia ser un reconeixement a totes les altres obres similars de

l'arxidiòcesi– a ser solidaris amb els patiments de moltes persones. «En aquests moments en què moltes llars afronten serioses dificultats econòmiques, els deixebles de Crist hem de multiplicar els gestos concrets de solidaritat efectiva i constant, mostrant que la caritat és el distintiu de la nostra condició cristiana».

En saludar el Sant Pare a l'Obra del Nen Déu vaig indicar que els dos actes de la seva visita tenien una relació profunda i significativa, ja que en la pregària de dedicació del temple es demana “que aquí els pobres trobin misericòrdia” i des de l'inici de l'Església es dona una tradició íntensament viscuda que vincula visiblement la celebració de l'Eucaristia amb la caritat fraterna. La visita apostòlica ha estat, també en això, un paradigma per a la celebració de la fe i la vida de les nostres comunitats.

Allà va acabar Benet XVI amb aquesta exhortació: «Us demano que seguïu socorrent els més petits i necessitats, donant-los el millor de vosaltres mateixos», alhora que feia un elogi de tots aquells que en aquesta institució i en moltíssimes altres de similars encarnen «aquest important ministeri de consolació davant les fragilitats de la nostra condició, que l'Església busca exercir amb els mateixos sentiments del Bon Samarità (cf. *Lc* 10, 29-37).

Dos objectius: l'evangelització dels joves i les vocacions

«I voldria –ens digué el Papa– que aquest missatge arribés, sobretot, als

joves: precisament a vosaltres aquest contingut essencial de l'Evangelí (la lògica de l'amor i del servei) us indica la via perquè, renunciant a una manera de pensar egoista, curta de mires, com tantes vegades us proposen, i assumint la de Jesús, pogueu realitzar-vos plenament i ser llavor d'esperança». Tenim al davant el treball engrescador de comunicar aquest missatge als joves en les famílies, les parròquies, els moviments, les associacions i les escoles. Un treball que han d'animar les delegacions diocesanes de joventut, de família, de catequesi i d'ensenyament.

En les paraules de la cerimònia de comiat, a l'aeroport internacional de Barcelona, camí de Roma, Benet XVI encara tenia un record per a la transmissió de la fe als joves. Demanava que es fomentés i es preservés el ric patrimoni espiritual que havia vist a Santiago i a Barcelona, perquè en fer-ho «no només manifesta l'amor d'un país envers la seva història i la seva cultura, sinó que és també una via privilegiada per transmetre a les joves generacions aquells valors fonamentals tan necessaris per a edificar un futur de convivència harmònica i solidària».

En els joves trobem una obertura espontània a l'escolta de la Paraula de Déu i un desig sincer de conèixer Jesús, perquè en aquesta edat sorgeixen preguntes sobre el sentit de la pròpia vida. Benet XVI ens demana la valentia d'anunciar clarament Crist, ajudant els joves que adquireixin confiança i familiaritat amb la Paraula de Déu per tal que sigui com una brúixola que indica el camí que

cal seguir. Per això el Papa ens diu que els joves “necessiten testimonis i mestres que caminin amb ells i els portin a estimar i conèixer l'Evangelí” (*Verbum Domini*, 104).

La preocupació del Papa pel foment de les vocacions al servei de l'Església va aparèixer clarament en aquestes paraules de Benet XVI: «Que l'alegria de sentir-vos fills estimats de Déu us porti també a un amor cada vegada més entranyable a l'Església, cooperant amb ella en la seva tasca de portar el Crist a tots els homes. Pregueu a l'amo dels sembrats, perquè molts joves es dediquin a aquesta missió en el ministeri sacerdotal i en la vida consagrada: avui, com sempre, val la pena de lliurar-se tota la vida a proposar la novetat de l'Evangelí».

En la dedicació de la basílica de la Sagrada Família han concelebrat més de mil sacerdots. Ha estat una expressió riquíssima de la comunió que es viu i es realitza en l'Eucaristia. En la participació de la munió de laics cristians en la celebració amb el Sant Pare i en la vida de l'Església, els sacerdots com a pastors hi tenen un paper molt important.

La missió del sacerdot en l'Església és irremplaçable. Els sacerdots es consagren totalment a la celebració dels sants misteris, a la predicació de la Paraula i al ministeri pastoral. Sense aquests serveis bàsics, la comunitat cristiana perdria ràpidament vigor i identitat. Davant la disminució del nombre de sacerdots, alguns pensen que aquesta realitat contribuirà a potenciar el paper eclesial dels laics cristians. Tanma-

teix, l'experiència mostra que les vocacions sacerdotals i les vocacions de laics cristians segueixen el mateix camí ascendent o descendent. Per assolir en l'Església un laïcat ben actiu al servei de la comunitat eclesial i ben present enmig del món, és indispensable el ministeri presbiteral (cf. Ll. Martínez Sistach, carta pastoral *Les vocacions sacerdotals, do de Déu*, de 24 de setembre de 2007, 7-8).

El Concili Provincial Tarraconense de 1995 fa una petició decidida que s'adreça a tots: "Hi ha d'haver un canvi d'actitud en els cristians adults i també en els joves, i un canvi de clima en les comunitats eclesials que faci possible dur a terme una pastoral vocacional entusiasmada" (Resolució 153). Penso que ens hem conscienciat de la importància de la pastoral vocacional i també de la importància d'unir-la amb la pastoral de joventut. El Senyor beneeix la nostra diòcesi amb vocacions sacerdotals, les quals reben una bona formació humana, espiritual, intel·lectual i pastoral en el nostre Seminari major i menor. Puc comunicar-vos, amb goig, que ja palpem un dels fruits d'aquesta visita pontificia: tenim ja diverses peticions de joves que han demanat ingressar en el Seminari, iniciant així la seva preparació per al sacerdoci ministerial al servei de la nostra Església de Barcelona.

Conclusió

He indicat, amb les mateixes paraules del Sant Pare, alguns dels «camins del Senyor» que aquest temps

d'Advent en què hem entrat ens convida a recórrer. Queden altres temes plantejats pel Papa, com les relacions entre veritat, justícia i llibertat, la presència de Déu i de la religió en l'espai públic, les relacions entre Europa i el cristianisme, les relacions entre l'Església i els actuals Estats laics, la distinció entre laïcitat estatal i laïcisme excloent de la presència de les religions en la societat.

El Papa ha vingut a Barcelona, com ell mateix afirmà, «per encoratjar la fe de la seva gent acollidora i dinàmica. Una fe sembrada ja a l'albada del cristianisme i que va anar germinant i creixent a l'escalf d'innombrables exemples de santedat, donant origen a tantes institucions de beneficència, cultura i educació. Fe que va inspirar el genial arquitecte Antoni Gaudí a emprendre en aquesta ciutat, amb el fervor i la col·laboració de molts, aquesta meravella que és el temple de la Sagrada Família». Aquestes arrels cristianes de Catalunya ens donen la saba necessària per viure intensament la nostra vida cristiana i donar els fruits més necessaris per al nostre temps, en l'actitud servicial que l'Església sempre ha volgut tenir.

La presència plena d'afecte i molt propera del Sant Pare Benet XVI al nostre país i la seva comprensió i valoració de la nostra història i cultura, han propiciat la nostra resposta de major afecte i apropament envers el Bisbe de Roma. Catalunya sempre ha donat molta importància a la *romanitat*. El Papa, com a bisbe de Roma i successor de Sant Pere,

té una missió al servei de tot el món, tant en l'aspecte espiritual com en altres aspectes de la convivència social i en bé de la humanitat, com la promoció de la dignitat de la persona humana, la defensa de la pau i el desenvolupament dels pobles.

En aquest sentit m'agrada posar en relleu la particular significació eclesial que ha tingut per a la nostra tradició cristiana la incorporació en l'article novè del Credo català de l'adjectiu *romana* per qualificar l'Església catòlica, introduït fa segles. Realment, la consciència de *romanitat* ha estat i és una característica ben present a les nostres diòcesis catalanes i està arrelada a les nostres terres. La visita del Papa ens ajuda a reafirmar aquesta consciència de romanitat i catolicitat i, per tant, de comunió de les nostres esglésies diocesanes amb el Papa, el qual, segons la bella expressió de Sant Ignasi d'Antioquia, "presideix l'Església en la caritat".

La visita del Sant Pare ha estat una respectuosa invitació per als qui cerquen sentit a la seva vida o enyoren els valors autèntics de la veritat, la bondat i la bellesa, perquè puguin acostar-se a la llar de Natzaret, a la casa de la família dels fills i les filles de Déu i trobar el que cerquen o enyoren.

Aquesta visita apostòlica ens ajuda a tots en el propòsit que tenim d'evangelitzar donant testimoni públic de la nostra fe, sense por ni covardia, proposant amb convicció i respecte la Bona Nova de Jesús, imitant el nostre estimat Sant Pare Benet XVI.

Reflexionar i esforçar-nos per posar en pràctica, amb il·lusió i esperança, el que el Papa ens ha dit és també una bona manera de «preparar els camins al Senyor», cosa a què ens convida constantment la litúrgia de l'Església. Així podrem treballar per mostrar al món la fecunditat de la fe cristiana, "en la qual s'agermanen veritat i bellesa, i que –com ens va dir el Sant Pare en acomiadar-se la tarda del 7 de novembre– contribueix a través de la caritat i de la bellesa del misteri de Déu a crear una societat més digna de l'home. En efecte, la bellesa, la santedat i l'amor de Déu porten l'home a viure en el món amb esperança".

En sintonia amb l'esperit d'Advent, acabo aquesta exhortació amb una invitació a la pregària, en l'esperança que és possible viure la il·lusió de la fe i revitalitzar la nostra identitat cristiana. La pregària va tenir un especial protagonisme en la preparació de la visita apostòlica de Benet XVI a la nostra diòcesi. Procurem també que la pregària sigui present en aquesta etapa de reflexió sobre els ensenyaments del Papa per a portar-los a la pràctica i obtenir, d'aquesta manera, els fruits espirituals, pastorals i socials desitjats i que podem esperar.

Us suggereixo aquesta pregària, en sintonia i continuïtat amb la que vàrem fer per a la preparació de la visita apostòlica, que també serà bo que sigui resada en les reunions de reflexió a partir de les pautes que s'ofereixen en l'apèndix d'aquesta exhortació. La pregària diu així:

A vós elevem la nostra ànima, Senyor,
reconeixent que sou sempre fidel a la vostra paraula.
Acolliu de bon grat aquesta súplica:
nosaltres som el vostre poble,
que peregrina, per aquesta terra, pels camins de la fe,
enmig de les adversitats d'aquest món
i els consols que vós mateix li concediu.
Feu que el Redemptor, quan davallí del cel
per habitar entre nosaltres,
trobi obertes de bat a bat les portes del nostre cor,
perquè quan Maria ens el mostri
en l'Infant de Betlem,
l'acollim joiosos,
tot cantant la seva glòria
i anunciant a tots els homes de bona voluntat
que ell és la nostra pau.
Ell, que viu i regna pels segles dels segles.

Barcelona, 8 de desembre de 2010,
solemnitat de la Immaculada Concepció

Apèndix

Algunes pautes per a la reflexió personal o comunitària sobre els missatges que ens ha deixat Benet XVI durant la seva visita apostòlica.

1. Creus (o creieu) que la primacia de Déu –atès l’oblit de Déu en la cultura europea contemporània– i les arrels cristianes d’Europa han estat dos continguts importants de les intervencions del Papa?

2. Quina valoració consideres (o considereu) que el Sant Pare ha fet de la nostra història de Catalunya, de la nostra llengua, de la nostra cultura i de la nostra realitat com a Església local de Barcelona? I de l’aportació dels cristians a la cultura catalana i a la vitalitat cristiana de la nostra societat catalana, sobretot des de finals del segle XIX?

3. Quins altres punts fonamentals del magisteri ens ha deixat el Papa?

3.1. En la nostra relació amb Déu com a «veritable mesura de l’home» i com a «glòria de l’home».

3.2. En la nostra relació amb l’Església com a signe i com a instrument de Crist. L’amor a l’Església i la cooperació de tots en l’evangelització i les obres socials de l’Església.

3.3. En la nostra relació com a cristians amb el món d’avui (el testimoni de la santedat).

3.4. En la bellesa i l’art com a lloança a Déu i com a vies d’accés a Ell (Els tres *llibres* inspiradors

de l’art de Gaudí: la natura, la Sagrada Escriptura, la Litúrgia).

3.5. En les estretes relacions entre veritat, justícia i llibertat.

4. Quins fruits hem d’obtenir per al *després* de la visita a nivell diocesà?

4.1. En la vivència de la fe en el Déu Pare de Jesucrist (Europa i el cristianisme avui, el nom de Déu en l’espai públic, la confessió de la fe i la laïcitat dels Estats).

4.2. En la vivència del «camí de l’Església»: ser «transparència de Crist per al món» (l’Església i la protecció de la família i la vida).

4.3. En el testimoni cristià, personal i comunitari, «amb alegria, coherència i senzillesa», davant la nostra societat (l’Església i el bé integral de la persona).

4.4. En la grandesa de l’esperit humà que s’obre a Déu (Gaudí i la basílica de la Sagrada Família).

5. Com creus (o creieu) que els missatges de la visita incideixen en els tres objectius del nostre Pla Pastoral Diocesà 2009-2011 *Anuncieu a tot-hom l’Evangeli?*

5.1. «Conèixer, celebrar i viure la Paraula de Déu» (Exhortació apostòlica de Benet XVI sobre el recent Sínode dedicat a la Paraula de Déu).

5.2. «Créixer en la solidaritat enmig de la crisi econòmica» (Les obres socials de l’Església en aquest temps de crisi).

5.3. «Participar els immigrants en les comunitats cristianes» (La dimensió de la catolicitat de la nostra diòcesi davant els fenòmens de la globalització i les migracions).

6. Quines accions concretes suggereixes (o suggeriu) que convindria potenciar, entre les indicades en el Pla Pastoral o entre les que s'inspiren en els missatges de Benet XVI, perquè la visita apostòlica pugui produir molts fruits espirituals i pastorals a la nostra diòcesi de Barcelona?

6.1. En la vivència de la fe i la comunió eclesial.

6.2. En els compromisos de la comunitat diocesana com a tal.

6.3. En les accions de solidaritat, afectiva i efectiva, amb els petits, els pobres i els marginats de la nostra societat.

6.4. En el *ministeri de consolació* davant les fragilitats de la nostra condició humana (pastoral de la salut i de l'atenció religiosa als malalts).

6.5. En la pregària i en el foment de les vocacions a la vida sacerdotal i religiosa.

6.6. En les actuacions perquè el missatge de Crist i l'Evangelí arribi a tothom, i sobretot als joves.